

Beleid Visserijbeheer

December 2013

Federatie Midden Nederland

Inhoudsopgave:

1. Inleiding	3
2. Beleid	4
2.1 Sportvisserij Nederland	4
2.2 Federatie Midden Nederland	5
2.3 Kaderrichtlijn Water	6
3. VBC's & Visplannen	8
4. Huidige situatie visserijbeheer	9
4.1 Federatie	9
4.2 Verenigingen	10
4.3 Derden	11
5. Visie	13
5.1 KRW wateren	14
5.2 Niet KRW wateren	15
5.3 Stadswateren	16
5.4 Afgesloten putten	16
5.5 Recreatieplassen	17
6. Visuïtzet	18
6.1 Voorwaarden visuïtzet	19
6.2 Geschikte soorten voor uitzet	21
6.3 Kweekvis versus in het wildgevangen pootvis	21
7. Rol van de Federatie in het Visserijbeheer	22
7.1 als visrechthebbende	22
7.2 als belangenorganisatie	23
7.3 inzet per doelgroep	24
7.4 inzet in VBC's	26
7.5 beroepsvisserij	28
8. Knelpunten	29

1. Inleiding

Visstandbeheer is een begrip in de hengelsport. In het verleden toen de waterbeheerders zich nog vooral bezig hielden met waterkwantiteit en waterveiligheid was het de belangrijkste taak van de visrechthebbenden. Een goede visstand is immers een basisvoorwaarde voor de sportvisserij. Om die reden heeft de sportvisserij zich altijd ingezet voor een betere waterkwaliteit, heeft ze vissen uitgezet, visstanden beheerd en onderzoeken uitgevoerd. Binnen de sportvisserij sector zit enorm veel kennis van het visstandbeheer doordat er al jaren gewerkt wordt aan de visstand. Juist in de huidige tijd van teruglopende visstanden lijkt visstandbeheer nog belangrijker geworden. Een goede visstand voor de sportvisser is anno nu niet meer vanzelfsprekend.

De federatie heeft als belangenbehartiger en visrechthebbende een taak om haar wateren aantrekkelijk te houden voor haar leden. Door achterover te leunen en toe te kijken hoe het visstandbeheer door anderen wordt vormgegeven is geen optie. Doelstellingen van de sportvisserij en de waterbeheerder verschillen in sommige opzichten. Waterbeheerders hebben soms een andere visie over het visstandbeheer. Om een goede visstand te behouden of te creëren zal de sportvisserij zelf in actie moeten komen om hier een steentje aan bij te dragen.

In dit beleidsplan wordt uitgewerkt hoe de federatie er nu voor staat en wat haar te doen staat op het gebied van *visserijbeheer.

*Visserijbeheer:

Visserijbeheer omvat de planmatige voorbereiding van maatregelen bedoeld om de beroepsmatige en de recreatieve visserij optimaal in te richten. Het gaat om het onttrekken en uitzetten van vis en het stellen van regels daarvoor. Onder visserijbeheer vallen ook maatregelen rond de toegankelijkheid en de bevisbaarheid van het water. Het gevoerde visserijbeheer heeft invloed op de visstand en ook op het watersysteem.

Visstandbeheer:

Visstandbeheer omvat de planmatige voorbereiding en uitvoering van maatregelen bedoeld om een bepaalde visstand te bereiken in een omschreven watersysteem. Deze maatregelen zijn onder meer gericht op het beheer van de leefomgeving van vissen. Visserijmaatregelen zoals het onttrekken en uitzetten van vissen maken deel uit van het visstandbeheer.

2. Beleid

2.1 Beleid Sportvisserij Nederland

Sportvisserij Nederland heeft een eigen beleidsplan "Sterker Samen Werken", voor de sportvisserij vandaag en morgen, beleidsplan sportvisserij in Nederland 2010-2015. In dit beleidsplan gaat men voornamelijk in op de organisatie van de sportvisserij. Het huidige visstandbeheer is erg complex geworden en dreigt boven de pet te gaan van de gemiddelde hengelsportvereniging. Sportvisserij Nederland geeft in haar beleid aan dat het goed zou zijn om de belangenbehartiging door de federaties / Sportvisserij Nederland te laten doen. De zaken kunnen zo professioneel en waarschijnlijk sneller worden afgehandeld.

Met betrekking tot de regels rondom het vissen wordt gestreefd naar het gelijk trekken van minimummaten en gesloten tijden en moet de meerval op de visserijwet komen. Al deze wensen zijn vanaf 1 oktober 2012 middels een visserijwetwijziging van kracht.

Algemeen stelt Sportvisserij Nederland dat sportvisserij vis willen vangen. Hiervoor is een goede visstand noodzakelijk.

Hoofddoelstelling: Verbeteren vismogelijkheden: het verbeteren van de visstand (in casu het viswater).

Dit doel moet bereikt worden door een reeks van verschillende acties;

- de kennis over de vis en visstandbeheer (gedrag, ontwikkelingen, mechanismen) en over sportvisserij (deelname, gedrag, beleving, onttrekking, wensen) vergroten via praktijk en literatuuronderzoek.
- Een meerjarig landelijk onderzoek laten verrichten naar feitelijke veranderingen in de visstand en eventuele sturingsmogelijkheden
- Het landelijk, regionaal en lokaal inzetten op nog meer natuurlijke inrichting (verbindingen, overdimensionering, oevers, structuren) en vooral ook een natuurlijker (peil)beheer van wateren ter vergroting van de natuurlijke stabiliteit, soortenrijkdom en een bij het desbetreffende water behorende natuurlijke biomassa.
- Waar noodzakelijk verzorgen van actieve (her)introductie om van nature thuishorende visbestanden te bevorderen (zalm, zeeforel, aal, elft, kwabaal, steur) of om vismogelijkheden te verbeteren in wateren waar het visbestand door externe factoren is afgenomen of zich slechts beperkt kan voortplanten (witvis, roofvis, karper; veelal in afgesloten water)
- Het tegengaan van bedreigingen voor de visstand. Bij schade door aalscholvers actief werken aan meer beschutting in de wateren, uitzetten van minder vraatgevoelige vissoorten, het verjagen van de vogels en als geheel ons maximaal in te zetten om te komen tot een gericht beheer van de overmatige aalscholverpopulatie.
- Het daadwerkelijk helpen realiseren van ontwikkelingsvisies en adviezen door Sportvisserij Nederland en de federaties, nadat de betreffende plannen zijn opgesteld.

2.2 Beleid Federatie Midden Nederland

Het visstandbeheer binnen de federatie vindt voornamelijk plaats in VBC verband en in overleg met waterbeheerders. De federatie is actief betrokken in vier VBC's namelijk VBC Waal plus, VBC Neder-Rijn plus, VBC Rijn & IJssel en VBC Rivierenland. Een VBC is een overlegplatform waarin visrechthebbers samenwerken met waterbeheerders om te komen tot een afgestemd visstand- en visserijbeheer.

In de Sportvisserijnota Midden Nederland 2009-2015 is een hoofdstuk water- en visstandbeheer opgenomen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het overheidsbeleid, VBC's en bestaande visstandbeheersplannen. De inzet van de federatie is vooral gericht op het oprichten van VBC's en het opstellen van visplannen. De gewenste VBC's zijn inmiddels opgericht en de eerste visplannen zijn ingediend. Alleen de VBC Rivierenland is officieel niet opgericht, hier ligt nog een taak voor de federatie. Aangezien de belangrijkste acties uit de sportvisserijnota al zijn gerealiseerd kan er in deze nota een volgende stap worden gezet op het gebied van visserijbeheer.

De volgende doelen zijn omschreven in de Sportvisserijnota 2009-2015:

- Structureel overleg met waterbeheerders
- Planmatige aanpak per waterschapsgebied
- Verbeteren sportvisserijmogelijkheden
- Betrekken vrijwilligers op het vlak van water- en visstandbeheer

Om deze doelstellingen te bereiken zijn een aantal acties geformuleerd:

- Oprichten van visstandbeheercommissies per waterschapsgebied:
 - Rijn en IJssel
 - Rivierenland
- Oprichten van visstandbeheercommissies per rijkswater
- Actualiseren bestaande plannen en uitvoeren van voorgestelde maatregelen
- Opstellen protocol vissterfte
- Opstarten van een aantal projecten:
 - Proefproject aalscholvers
 - Onderzoek naar teruglopende visstanden
 - Jaarlijks uitvoeren van visserijkundige onderzoeken in de federatieve wateren, volgens een nog op te stellen meerjarenplanning
- Hengelvangstregistratie
- Jaarlijkse avond/dag voor vrijwilligers in VBC's

2.3 Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel om de waterkwaliteit en de ecologie van de zogenoemde KRW waterlichamen te verbeteren. Om de kwaliteit van het water te toetsen zijn maatlaten opgesteld. Per watertype wordt aan de hand van monitoringsgegevens gekeken hoe goed ze scoren op de maatlat. Per watertype is omschreven hoe de samenstelling van het water moet zijn zowel qua waterkwaliteit (chemisch) als biologisch. Aan de hand van de visstand kan er een uitspraak gedaan worden over de kwaliteit van het water. Om die reden wordt de visstand gebruikt als indicator voor de waterkwaliteit. Immers het huis van de vis bepaald de visstand. De visstand moet voor de KRW een bepaalde samenstelling hebben om een voldoende op de maatlat te kunnen scoren. Voor de beoordeling op de maatlat (0 tot 1) worden bepaalde klassen gebruik namelijk; slecht ($<0,2$), ontoereikend ($0,2-0,4$), matig ($0,4-0,6$) en GEP (Goed Ecologisch Potentieel) ($>0,6$). Het einddoel van de waterbeheerder is om in 2015 (met uitstel mogelijkheid tot 2027) het GEP (Goed Ecologisch Potentieel) ofwel de "Goede Toestand" te behalen.

De komst van de KRW heeft voor veel veranderingen gezorgd rondom het visstandbeheer. Waterbeheerders werden met de komst van de KRW ineens verantwoordelijk voor de ecologische kwaliteit van hun wateren. Voorheen keken de waterbeheerders alleen naar de waterkwantiteit en waterveiligheid. Deze taak was dus nieuw voor de waterschappen. De KRW verlangt van de waterbeheerders dat zij bepaalde ecologische doelstellingen halen, wordt dit niet gehaald volgen er boetes van Brussel. In het bijzonder dit laatste heeft ertoe geleid dat de waterbeheerders zich meer zijn gaan bemoeien met de visstand en het visstandbeheer naar zich toe hebben getrokken. Daarmee zijn de bevoegdheden van de visrechthebbende beperkter geworden, zij mogen alleen nog het visserijbeheer uitoefenen. Hieronder is omschreven wat wordt verstaan onder visstandbeheer en visserijbeheer.

Visstandbeheer:

Visstandbeheer omvat de planmatige voorbereiding en uitvoering van maatregelen bedoeld om een bepaalde visstand te bereiken in een omschreven watersysteem. Deze maatregelen zijn onder meer gericht op het beheer van de leefomgeving van vissen. Visserijmaatregelen zoals het onttrekken en uitzetten van vissen maken deel uit van het visstandbeheer.

Visserijbeheer:

Visserijbeheer omvat de planmatige voorbereiding van maatregelen bedoeld om de beroepsmatige en de recreatieve visserij optimaal in te richten. Het gaat om het onttrekken en uitzetten van vis en het stellen van regels daarvoor. Onder visserijbeheer vallen ook maatregelen rond de toegankelijkheid en de bevisbaarheid van het water. Het gevoerde visserijbeheer heeft invloed op de visstand en ook op het watersysteem.

Voor de komst van de KRW was het de visrechthebbende die zowel het visstandbeheer als het visserijbeheer uitvoerde. In het kort gezegd gaat het visstandbeheer over het huis van de vis en visserijbeheer over het beheer van de visstand.

Omdat de waterbeheerders doelen moeten halen willen zij inzicht krijgen in de activiteiten van de visrechthebbenden die invloed kunnen hebben op de KRW doelen. Mede om deze reden zijn er in heel Nederland VBC's opgericht en worden visplannen opgesteld waarin de visrechthebbenden opschrijven wat zij jaarlijks doen en wat ze van plan zijn te gaan doen. Deze activiteiten en gewenste activiteiten worden door de waterbeheerder getoetst op de KRW. Dit betekent dat de visrechthebbenden geen activiteiten mogen ontplooiën die een significant negatief effect hebben (d.w.z. klasse verlaging) op de gestelde KRW doelen.

Informatie over de KRW is te vinden op www.kaderrichtlijnwater.nl.

Helder plantenrijk water; één van de doelen van de KRW

3. VBC's en Visplannen

Voor alle rijkswateren in Nederland geldt een VBC en Visplan verplichting. Deze verplichting is opgenomen in de huurovereenkomsten die de rijksoverheid verstrekt. De rijksoverheid heeft de waterschappen gevraagd om dit beleid te volgen, inmiddels is dit overal gebeurd. De waterschappen hebben in de huurovereenkomsten ook een VBC en visplan verplichting opgenomen. Het doel van de VBC's is om een overlegplatform te creëren waarin visrechthebbenden en de waterbeheerder met elkaar in overleg gaan om te komen tot een afgestemd visstand- en visserijbeheer. In een aantal gebieden is er ook beroepsvisserij aanwezig, daar kunnen ook afspraken gemaakt worden over vangstquota, gebruik van vangtuigen, uitwisseling van visrechten etc.

Voor de rijkswateren moest er eind 2010 een eerste versie van de visplannen ingediend worden. Deze visplannen zijn beoordeeld door Rijkswaterstaat, zij hebben getoetst of de inhoud niet strijdig is met de doelen van de KRW. Na een positieve toets van Rijkswaterstaat keurt het ministerie van EL&I het visplan goed. De VBC's moeten bij wijziging van de visserij of nieuwe voornemens het visplan actualiseren en laten toetsen door Rijkswaterstaat voordat het ter goedkeuring wordt aangeboden aan het ministerie van EL&I.

Voor de beoordeling van de visplannen op de rijkswateren is een landelijk toetsingskader opgesteld. Aan de hand van het toetsingskader weten de visrechthebbenden welke informatie in het visplan moet worden opgenomen en waarop wordt getoetst. De overheid streeft naar één toetskader voor heel Nederland en heeft daarom de waterschappen gevraagd het toetsingskader van de rijkswateren te volgen.

De waterschappen hebben vaak verschillende werkwijzen als het gaat om VBC's en Visplannen. Ieder waterschapsgebied heeft te maken met unieke problemen of uitdagingen. De waterschap VBC's zijn vaak anders samengesteld dan de VBC's op de rijkswateren. In het gebied van Waterschap Rivierenland zijn bijvoorbeeld een aantal beroepsvissers aanwezig, in het gebied van Rijn en IJssel ontbreekt de beroepsvisserij.

Het visplan dat wordt opgesteld bij de waterschappen heeft een andere inhoud door het wel of niet aanwezig zijn van beroepsvissers. Het visplan van Rijn en IJssel is eigenlijk een sportvisserij plan met daarin een omschrijving van de visrechten en sportvisserijgebruik, streefbeelden en maatregelen en een uitvoeringsprogramma. Het Waterschap Rijn en IJssel heeft praktisch alle visrechten verhuurd aan Federatie Midden Nederland en Sportvisserij Oost Nederland. Door het geringe aantal partijen heeft het visplan in dit waterschap snel tot stand kunnen komen.

Bij waterschap Rivierenland zijn er buiten de Federatie Midden Nederland en Sportvisserij Zuidwest Nederland nog 7 samenwerkingsverbanden van verenigingen en één hengelsportvereniging aanwezig welke visrechten huren. Binnen de Federatie Midden Nederland gaat het om Stichting Combivis, Stichting Linge & Merwedekanaal, Hengelsport combinatie De Betuwe en de Beheerseenheid Bommelerwaard en HSV De Rietvoorn uit Elst. Zij hebben allen als visrechthebbende een positie binnen de VBC en hebben een verplichting om mee te werken aan het tot stand komen van het visplan.

4. Huidige situatie visserijbeheer

4.1 Federatie

In het gebied van de federatie zijn vier VBC's actief. Het visserijbeheer van de federatie is praktisch allemaal verplaatst naar deze VBC's. Helaas hebben de VBC's de laatste jaren er vooral toe geleid dat de federatie alleen op papier nog bezig is met visserijbeheer. Doordat er enorm veel informatie verzameld moet worden voor de visplannen en VBC's is dit ten koste gegaan van de praktische uitvoering van het visserijbeheer.

Lang heeft de federatie geen portefeuillehouder Water- en Visstandbeheer in haar bestuur gehad. Dit betekent dat er geen aanjager was in het bestuur die het visserijbeheer op de agenda heeft gezet. Het Water- en Visstandbeheer heeft mede om die reden een tijdje niet de meeste aandacht gehad.

Visuitzet

In de Achterhoek is de voormalige VBC Oost-Gelderse Wateren tot 2010 actief geweest met het uitzetten van beekforellen in de bovenlopen van verschillende beken rondom Winterswijk. Deze activiteit werd na een lange discussie tegengehouden door het waterschap omdat zij deze activiteit niet vonden passen bij de gestelde KRW doelen.

De laatste jaren (na 1998) heeft de federatie zelf geen vis meer uitgezet. De denkrichting is lang zo geweest dat er uitgegaan moet worden van een natuurlijke zichzelf in stand houdende visstand. In een ideale situatie waarbij het water op orde is kan dit ook prima. In de praktijk blijkt dat veel wateren voor vis niet goed op orde zijn waardoor er op veel plekken weinig te vangen is en de visstand niet natuurlijk is opgebouwd. De vraag naar extra vis door onze achterban in deze gebieden neemt daardoor sterk toe.

De federatie zet tot nu toe zelf geen vis uit maar heeft wel op een aantal locaties meegewerkt aan uitzettingen in wateren waar zij visrechthebbende is. Het gaat hierbij vooral om Spiegelkarperprojecten.

Aalscholver

Naast visuitzet is de federatie actief geweest op het gebied van preventie van aalscholverschade. In 2009 zijn er op 4 verschillende wateren zogenaamde gaaskooien geplaatst. Deze kooien moeten de vis vooral in de winterperiode beschermen tegen predatie door aalscholvers. De visstand is naderhand 3 keer onderzocht. Bekeken wordt of de kooien bijdragen aan een betere opbouw van de visstand. Dit projectvoorstel is gekomen vanuit de VBC Oost Gelderse Wateren en later door de Federatie en Sportvisserij Nederland in uitvoering gebracht. Een nadeel van de kooien is dat er relatief veel oppervlak gedekt moet zijn, dit vraagt om enorme hoeveelheden gaas, kosten en inspanning. Om die reden is de maatregel alleen geschikt voor kleinere ondiepe wateren. Verenigingen kunnen nu zelf aan de slag met het plaatsen van gaaskooien, Sportvisserij Nederland ondersteunt de verenigingen daarbij met subsidie.

Visserij onderzoek

De federatie onderzoekt jaarlijks de visstand in een aantal wateren waar de federatie visrechtgebende is. Zo zijn alle grote recreatieplassen met sonar onderzocht en zijn tal van wateren op de reguliere wijze onderzocht. In 2011-2012 heeft de federatie een uitgebreid onderzoek laten uitvoeren door Sportvisserij Nederland in de Groenlose Slinge. De Groenlose Slinge is in het verleden door de OVB uitgebreid onderzocht waardoor de veranderingen in de visstand onderzocht kon worden. Omdat de Groenlose Slinge vrijwel helemaal vispasseerbaar is gemaakt en er vele natuurvriendelijke oevers zijn aangelegd is tevens gekeken welk effect deze maatregelen hebben gehad op de visstand.

De KRW heeft ertoe geleid dat de federatie qua onderzoek minder actief is geworden op de waterlichamen van de waterschappen. Deze wateren worden voor de KRW al regelmatig onderzocht waardoor extra onderzoek vanuit de federatie overbodig is geworden. De inspanning van de KRW-onderzoeken is echter gering waardoor het reguliere KRW-onderzoek soms geen antwoord geeft op vragen die er leven binnen de sportvisserij. In die gevallen kan een uitgebreider onderzoek noodzakelijk zijn.

4.2 Verenigingen

Verenigingen met een eigen afgesloten water zijn over het algemeen nog wel actief bezig met het beheren van de visstand. Zonder dit beheer zou de visstand in deze wateren in elkaar zakken en het water niet meer interessant zijn voor de hengelsport. Wanneer een water niet meer interessant is voor vissers gaat dit ten koste van de deelname aan activiteiten van de vereniging en kost het uiteindelijk leden. Vooral voor jeugd(activiteiten) is het erg belangrijk dat ze een water hebben waar ze relatief eenvoudig een visje kunnen vangen.

De activiteiten waar verenigingen zich mee bezig houden richten zich voornamelijk op het uitzetten van vis. Er zijn verenigingen die jaarlijks vis uitzetten, dit gaat meestal om witvis (brasem, blankvoorn, kolblei) afkomstig van beroepsvissers. Deze wildgevangen witvis slaat meestal slecht aan in de verenigingswateren. Daarnaast is wildgevangen vis afkomstig uit wateren waar andere vissers ook graag willen blijven vangen. Het wegvangen enerzijds en uitzetten anderzijds lost een probleem op maar creëert ook een probleem elders. Om die reden subsidieert Sportvisserij Nederland de uitzet van blankvoorn en kruiskarper welke afkomstig zijn uit kwekerijen. In het bijzonder de kruiskarpers zijn erg populair bij de verenigingen en worden op veel plaatsen uitgezet.

Een flink aantal verenigingen met eigen water worstelt met de problemen die worden veroorzaakt door de aalscholver. Een groot aantal visvijvers kampt met onevenwichtige en lage visbestanden als gevolg van aalscholverpredatie. De verenigingen zijn naarstig op zoek naar mogelijkheden om de problemen die de aalscholver veroorzaakt te voorkomen. Hiervoor zijn een aantal maatregelen genomen zoals het plaatsen van gaaskooien en zijn er kruiskarpers uitgezet. De kruiskarper is een onvruchtbare kruising van gibel en karper en wordt speciaal gekweekt voor dit probleem. De kruiskarper is groot genoeg om niet te worden opgegeten, maar blijft klein genoeg om vangbaar te blijven aan lichte materialen. Deze eigenschappen maakt het een ideale en gewilde vis voor kleine afgesloten visputten. De kruiskarper wordt de laatste jaren gesubsidieerd door

Sportvisserij Nederland en mag alleen onder bepaalde voorwaarden uitgezet worden. Zo mag het water niet in verbinding staan met ander water. De uitzetting vindt plaats in hoge dichtheden (>200 kg/ha). Onder deze omstandigheden blijven ze het best vangbaar.

De inrichting van het water bepaald voor een groot deel hoe de visstand eruit komt te zien. Verenigingen die de middelen hebben of het geluk hebben dat derden bijspringen zijn soms ook actief op het gebied van visstandbeheer. Dat wil zeggen dat ze maatregelen nemen waarbij de milieuomstandigheden worden verbeterd om het water geschikter te maken voor de vis. In de praktijk gaat het vaak om de aanleg van paaiplaatsen en het creëren van schuilplaatsen.

4.3 Derden

Spiegelkarperprojecten

De meest bekende groep die actief is op het gebied van visserijbeheer zijn de karpervissers met hun Spiegelkarperprojecten (SKP's). Verspreid door heel Nederland zijn (spiegel)karpers uitgezet om voor de sportvisserij een interessant karperbestand te creëren. Spiegelkarpers zijn in soort gelijk aan de gewone karper (*Ciprinus carpio*), het verschil zit hem in het schubbenpatroon. Doordat alle spiegelkarpers uniek zijn geschubd, zijn ze individueel herkenbaar en kan daardoor het migratiegedrag gevolgd worden. Het unieke schubbenpatroon en de snelle groei zijn tevens de reden dat sportvissers ze graag vangen. Het merendeel van de karpers in Nederland bestaat uit schubkarpers, een spiegelkarper vormt een mooie afwisseling in de vangst.

Naast de afwisseling in de vangst is het in de meeste wateren in Nederland noodzakelijk om karpers te blijven uitzetten. De karper plant zich bij een normale roofvisstand vrijwel niet voor, op termijn zou de karper verdwijnen in de meeste wateren.

Schubkarper

Spiegelkarper

Graskarpers

Recreatieschappen kunnen nog wel eens last hebben van waterplanten in zwembieden. Naast het feit dat het niet fijn zwemt, kan het ook zwemmersjeuk opleveren. Om dit te voorkomen zetten recreatieschappen in extreme gevallen graskarpers uit. De graskarper eet (zachte) waterplanten en is in staat om waterplanten kort te houden. De graskarper is afkomstig uit China en niet in staat om zich in Nederland voort te planten. Om die reden is de graskarper goed te beheren, naar gelang de hoeveelheid waterplanten kan het aantal graskarpers aangepast worden.

Gezien de toenemende hoeveelheden waterplanten en de problemen die hiermee ontstaan voor o.a. recreatievaart, waterafvoer, hoge maaikosten etc. is de verwachting dat de graskarper in de toekomst weer vaker ingezet gaat worden. Waterbeheerders zijn nu nog terughoudend omdat de graskarper een exoot is en men vanuit ecologische overwegingen de verspreiding van exoten wil tegengaan.

Waterbeheerders

De waterbeheerders in Nederland richten zich in toenemende mate op het visstandbeheer. Vanuit beleidsmatige plannen zoals de Ecologische Hoofdstructuur en KRW worden enorme hoeveelheden natuurvriendelijke oevers aangelegd en stuwen vispasseerbaar gemaakt.

Visuït is bij de waterbeheerders in Nederland, anders dan herintroductie van verdwenen soorten, een tot nu toe zeer gevoelig onderwerp en wordt bijna niet toegepast.

5. Visie

In de beleidsstukken van zowel de Federatie als Sportvisserij Nederland staat de sportvisser voorop. Beide organisaties hebben als doel het verbeteren van de sportvisserijmogelijkheden en de visstand. Deze doelstellingen zijn niet voor niets gekozen, er is namelijk veel aan het veranderen in zowel de visstand als in de sportvisserijmogelijkheden.

De belangrijkste wens van de sportvisser is dat zij in hun directe omgeving voldoende mogelijkheden hebben om vis te vangen. Naast de bereikbaarheid en toegankelijkheid moet de visstand goed genoeg zijn.

Aangezien "de sportvisser" niet bestaat is er een bepaalde variatie nodig waarbij iedere visser aan zijn trekken kan komen. Een door veel vissers gewaardeerde visstand is die welke past bij het snoek-blankvoorn viswatertype (bijlage 1). In dit viswatertype is een grote diversiteit aan vis aanwezig maar is er ook voldoende biomassa. Toch zijn er ook groepen sportvissers die niet aan hun trekken komen in een water met het snoek-blankvoorn viswatertype. Zo heeft een snoekbaarsvisser liever een diep of troebel water met veel snoekbaars zoals het brasem-snoekbaars watertype (bijlage 1).

De meest favoriete vissoorten bij sportvissers zijn brasem, blankvoorn, karper, snoekbaars en snoek (*Sportvisserijnota Midden Nederland deelrapport enquête sportvissers*). Deze soorten worden door verschillende sportvistypen bevestigd. Zo wil een roofvisser graag snoek en snoekbaars vangen en een karpervisser voornamelijk karper en juist geen brasem. Het is duidelijk dat niet elk type visser op elk water aan zijn trekken kan komen. De verschillende sportvistypen hebben allen eigen wensen, aan de hand van die wensen wordt een water uitgezocht. Voor al deze doelgroepen moeten er binnen de federatie voldoende goede viswateren te vinden zijn.

Vanwege geografische ligging en landschappelijke kenmerken van een gebied is het voorkomen van alle viswateren in een kleine omgeving een illusie. De één zal zijn viswateren achter zijn of haar achtertuin vinden terwijl de ander misschien wel 50 kilometer moet reizen om zijn viswater te bereiken. De federatie kan wel proberen om invloed uit te oefenen op keuzes die worden gemaakt door waterbeheerders. Het behouden van voldoende goede locaties voor de verschillende sportvistypen is daarbij van groot belang.

Door onder andere aalscholverpredatie is van 'witvis' de lengteklasse 15-35cm in veel wateren schaars geworden. Uiterekend deze lengteklasse is er eentje die graag gevangen wordt door de recreatievisser (ca. 65% van de leden). De visstand moet zowel bekeken vanuit het gebruik als ecologie weer herstellen en er moet weer een gezonde lengteopbouw voorkomen in de belangrijkste viswateren. In de ideale situatie is de visstand qua lengteopbouw evenwichtig. De opbouw is in de jongste stadia het hoogst en neemt daarna naarmate de vis ouder wordt gelijkmatig af. Door beheer en inrichting kan er gestuurd worden op de lengte opbouw en soortsaanstelling van de visstand. De federatie zal hierover met de waterbeheerders in gesprek gaan om de mogelijkheden voor een aangepaste inrichting en beheer te bespreken.

De verenigingen en de federatie moeten voor het bedienen van haar achterban keuzes maken. Niet alles kan op elk water en niet alle sportvistypen kunnen samen op één water. Dat betekent dat ieder water andere doelstellingen mee krijgt voor wat betreft de visstand en het beheer ervan. In een ondiepe snelstromende beek zal bijvoorbeeld geen wens zijn om karper uit te zetten. In dergelijke wateren kan het voor vliegvisserij wel interessant zijn om kopvoorn uit te zetten als deze er van nature niet of nauwelijks meer voorkomen. De maatregel die gekozen wordt moet passen bij het water en de doelstellingen die ervoor zijn opgesteld. In een dergelijk water kan het ook lonend zijn om extra paaigronden aan te leggen in de vorm van grindbedden om zo de kenmerkende vissoorten een beter habitat te bieden. Deze maatregelen vallen onder het visstandbeheer en moeten dus samen met de waterbeheerder opgepakt en uitgevoerd worden.

5.1 KRW wateren

Het ingrijpen in de visstand is lang niet overal mogelijk. In alle KRW waterlichamen moet elke maatregel in de visstand getoetst worden aan de KRW doelen. Dit maakt dat het realiseren van projecten enorm veel bureaucratie moet doorgaan voordat er überhaupt iets gerealiseerd kan worden. Daarnaast zijn er wensen die bij voorbaat al zijn uitgesloten i.v.m. ecologische doelen, beleid, waterafvoerfuncties, veiligheid etc.

Op hoofdlijnen zijn de mogelijkheden in KRW waterlichamen beperkt. De visstand moet zich hier vormen aan de randvoorwaarden die de waterbeheerder heeft geschapen door de gekozen inrichting. Helaas is er door de komst van de KRW een negatieve toon ontstaan over karper en brasem, dit terwijl dit bij sportvisserij erg geliefde soorten zijn. Hier ontstaat een spanningsveld tussen recreatie / gebruik en ecologie. Binnen de marges van de KRW (geen klasseverlaging) is het mogelijk om een bestand karper en brasem in stand te houden zonder negatieve gevolgen op de KRW doelen. Er heerst nog veel angst bij waterbeheerders dat de sportvisserij overal grote hoeveelheden vis gaat uitzetten, in de praktijk is deze angst ongegrond. Lang niet overal is een wens om vis uit te zetten en waar wel wensen zijn voor visuitzet gaat het doorgaans om geringe hoeveelheden vis.

De trend is dat de biomassa vis in de KRW waterlichamen lager wordt en soms tot een niveau komt waarbij het voor de sportvisserij nauwelijks nog interessant is. Hier zou tegenover een sportvisserij maatlat opgesteld kunnen worden om ons belang duidelijk te maken en een discussie op gang te brengen over het extreem zuiveren, helder, plantenrijk en visarm maken van wateren. Het verder zuiveren maar niet terugbrengen van natuurlijke processen is een groot knelpunt voor de ontwikkeling van de visstanden.

Om KRW waterlichamen voor de sportvisserij interessant te houden kan er vis worden uitgezet voor specialisten. Met name karper is daar een goed voorbeeld van. Binnen de marges van de KRW is het mogelijk om karper uit te zetten in lage dichtheden. Deze vissen kunnen erg groot worden door de geringe concurrentie, dit is erg interessant voor specialisten.

Naast karper zijn er andere vissoorten die uitgezet kunnen worden voor andere specialisten. Een voorbeeld hiervan is de vliegvisser, voor deze doelgroep kan er Serpeling of Kopvoorn worden uitgezet. Deze soorten scoren tevens goed op de KRW maatlat.

Op een aantal locaties in Nederland wordt geëxperimenteerd met het uitzetten van zeelt. Wanneer dit succesvol is kan dit uitgebreid worden. De zeelt is erg populair bij sportvissers, de omstandigheden zijn in KRW wateren vaak wel geschikt voor zeelt maar de ontwikkeling van de zeelt blijft door andere factoren vaak achter. Op die plekken kan een uitzetting bijdragen aan een beter sportviswater en hogere KRW scores.

Naast visuitzet is waterplantengroei een groot probleem in veel ondiepere KRW wateren. Door de massale waterplantengroei is het vissen fysiek vaak niet meer mogelijk. Omdat de plantengroei gelijk valt met het visseizoen (mei-september) heeft dit probleem een flinke impact op de sportvisserijmogelijkheden. In de ideale situatie zijn er wel waterplanten, maar zijn er ook voldoende open plekken waar gevisd kan worden. De federatie streeft ernaar om een goede balans te creëren tussen ecologie en recreatie. Om dit te realiseren worden er pilots opgestart om te zoeken naar een succesvolle manier om lokaal waterplanten te bestrijden.

5.2 Niet KRW wateren

De waterlichamen zonder KRW zijn meestal kleinere wateren met een kleiner sportvisserijbelang dan de KRW waterlichamen. Toch kunnen er wateren zijn die wat betreft omvang, diepte en visstand interessant zijn voor de sportvisserij. Omdat er geen ecologische doelen zijn voor deze wateren is de realisatie van sportvisserijdoelen veel eenvoudiger. Er hoeft niet zo uitgebreid onderhouden te worden wat een hoop werk en bureaucratie bespaart. De maatregelen zullen wat betreft visuitzet van gelijke aard zijn aan die in de KRW wateren.

Wat betreft de waterplantengroei is het in niet KRW wateren wenselijk om proberen te doen met graskarpers. Als de graskarper goed beheerd wordt is het mogelijk om de waterplantengroei naar wens te beheren. Het is een goedkoop en goed alternatief voor het tegen hoge kosten maaien (en afvoeren) van waterplanten. Daarbij is de waterafvoer beter gegarandeerd omdat het water nooit helemaal dicht groeit.

5.3 Stadswateren

Stadswateren zijn de kraamkamer voor de sportvisserij. Hier leert de jeugd vissen omdat het water dichtbij huis ligt en er altijd toezicht is. Door de omvang en diepte en bereikbaarheid van deze wateren zijn ze uitermate geschikt om te benutten voor de sportvisserij. Doordat openbare wateren minder interessant worden kunnen stadswateren een goed alternatief bieden. Stadswateren hebben veelal geen specifieke doelstellingen m.b.t. ecologie of gebruik, om die reden is er veel potentie voor de sportvisserij. Om die reden wil de federatie geschikte stadswateren gaan claimen voor de hengelsport met als doel jeugd veilig te leren vissen en te betrekken bij de natuur. Het beheer van deze wateren moet aangepast worden aan de jeugd, dat betekent dat er een goed vis gevangen moet worden. Indien nodig moet deze vis kunstmatig op peil gehouden worden om het water zodoende interessant te houden.

Maatregelen die uitgevoerd kunnen worden zijn; bijvoeren van vis (in de winter), bemesten / bekalken, uitzetten van vis, inbrengen voedselrijke grond, inrichting aanpassen op gewenste visstand en gebruik.

5.4 Afgesloten putten

Uitgebreide mogelijkheden voor de sportvisserij liggen in de afgesloten wateren zonder ecologische doelstellingen. In deze wateren kan een visstand gecreëerd worden die het voor iedereen mogelijk maakt om een visje te vangen. Een voorbeeld hierop is het creëren van een witviswater door het uitzetten van kruiskarpers. Daarnaast is er meer mogelijk op het gebied van inrichting en beheer om het voor de visser en de vis meer aantrekkelijk te maken. De inrichting en het beheer van het water wordt dan volledig afgestemd op de functie hengelsport. In dergelijke wateren kan een hogere visbiomassa in stand gehouden worden dan in bijv. KRW waterlichamen.

De afgesloten putten zijn interessant voor de recreatievisser en wedstrijdvisser. Door een hoge visbezetting is het mogelijk om op klein water viswedstrijden te houden. Steeds vaker schakelen wedstrijdvisser over van openbaar water naar afgesloten visvijvers met een kunstmatige visstand. De teruglopende vangsten op openbare wateren zijn hiervoor de belangrijkste reden. Het is dan ook goed om als hengelsportsector zelf te voorzien in een behoefte van de visser, namelijk vis vangen. Afgesloten putten zijn hiervoor zeer geschikt. In de afgesloten putten kunnen maatregelen uitgevoerd worden t.b.v. het op peil houden van de visstand zoals; bijvoeren van vis, bemesten / bekalken, uitzetten van vis, inbrengen voedselrijke grond, inrichting aanpassen op gewenste visstand en gebruik.

5.5 Recreatieplassen

Recreatieplassen hebben meestal de eigenschap dat ze erg groot en erg diep zijn. Deze combinatie maakt dat de hoeveelheid vis in deze wateren laag is. In de diepere delen van het water is door stratificatie weinig voedsel te vinden voor de vis, deze zijn vooral aangewezen op de oeverzones. Recreatieplassen zijn vaak ontstaan uit zandwinning, de bodem van deze plassen bestaan dan ook vaak uit zand. Zand is een bodemsoort dat erg voedselarm is waardoor de hoeveelheid voedsel in de oeverzones ook erg beperkt is.

Vanwege de lage visstand en geringe mogelijkheden op recreatieplassen zijn deze wateren vooral geschikt voor specialisten. Er zit weinig vis maar de vis die er zit is vaak wel erg groot van omvang. Zo kunnen er enorme snoeken, baarzen, karpers, brasems, blankvoorns en soms ook zeelten en snoekbaarzen voorkomen. Het water leent zich vooral voor echte doorzetters die een mega vis willen vangen. Om die reden streeft de federatie er naar om in de recreatieplassen karper uit te zetten in lage hoeveelheden. Deze vissen kunnen dan erg groot en oud worden. Naast de karper zou het in afgesloten recreatieplassen ook mooi zijn als er enkele steuren worden uitgezet. Net als de karper kunnen deze vissen erg groot worden en vormen een leuke bijkomstigheid als bonusvis. Het aantal steuren moet wel erg laag blijven om het ook echt een bonusvis te laten zijn.

De karper en steur zijn helaas een van de weinige vissoorten die succesvol uitgezet kunnen worden op dergelijk water. In hoofdstuk 7 staat per vissoort uitgelegd waarom deze wel of niet geschikt is om uit te zetten.

Vanuit de Vereniging Nederlandse Vliegvisserij is aangegeven dat zij graag een grote plas zouden hebben met daarin een forellenbestand. Deze functie is evt. te combineren met reguliere visserij. De federatie ondersteund deze gedachte en zal een dergelijke ontwikkeling aanmoedigen mits de plas openbaar bevisbaar blijft voor alle leden.

6. Visuitzet

Visuitzet is een thema waar veel over te doen is. Voor een deel is dit te wijten aan het imago van bepaalde vissoorten welke worden uitgezet zoals de karper en de brasem. Daarnaast willen waterbeheerders vaak een van nature zichzelf in stand houdende visstand. Het uitzetten van vis staat dan ter discussie omdat de vis zich er zelf moet kunnen vestigen. Deze discussie ligt erg gevoelig omdat sportvisserij en waterbeheerder hierover soms verschillende opvattingen hebben of de weg er naartoe op een andere manier willen vormgeven. Een belangrijk onderscheid welke belangrijk is voor deze discussie is het opsplitsen in twee soorten visuitzettingen namelijk; visserijkundige visuitzet en uitzet vanwege natuurherstel.

Uitzet vanwege natuurherstel

Visuitzet in het kader van natuurherstel wordt herintroductie genoemd. Herintroductie van vis is alleen mogelijk als verdwenen vissoorten niet meer in staat zijn om het betreffende water te koloniseren. Hiervoor worden vaak de richtlijnen van de IUCN gehanteerd. Vissoorten die zich lenen voor herintroductie zijn kwetsbare soorten die door een veranderde inrichting zijn verdwenen. Een gebied kan na herinrichting weer geschikt zijn gemaakt waardoor een soort weer geïntroduceerd kan worden in dat gebied. Een voorbeeld hiervan is de kwabaal.

Soorten die in aanmerking komen voor herintroductie zijn meestal soorten die weinig interessant zijn voor de sportvisserij. Sommige herintroducties worden wel ondersteund vanuit de sportvisserij vanuit het ecologische belang en betrokkenheid en verantwoordelijkheid voor een goede visstand.

Visserijkundige visuitzet

Visuitzet ten behoeve van de sportvisserij noemen we visserijkundige visuitzet. Deze vorm van visuitzet heeft als doel om voor de sportvisserij een aantrekkelijke visstand te creëren of te onderhouden. Voor deze vorm van uitzet zijn geen formele richtlijnen. Voorafgaand aan de visuitzet moet beoordeeld worden wat de draagkracht van het water is, welke vissoorten zich in het water kunnen handhaven (habitatgeschiktheid) en wat de wensen van de sportvissers zijn.

6.1 Voorwaarden visserijkundige visuitzet

Om vis uit te kunnen zetten moet van tevoren goed duidelijk zijn welk doel de uitzetting heeft en of dit past bij het water. Visuitzet kan een aantal doelen hebben namelijk:

1. Creëren van een visput met hoge visbezetting met uitsluitend een sportvisserij bestemming
2. Onderhoudsuitzettingen om een soort te behouden voor de sportvisserij
3. Creëren van een paaibestand

Per doel wordt hieronder aangegeven welke eisen hieraan gesteld worden:

1. Creëren van een visput met hoge visbezetting met uitsluitend een sportvisserij bestemming

Dit type viswateren is steeds populairder geworden bij sportvissers. Vooral door het teruglopen van de visvangsten in praktisch alle buitenwateren heeft de visser weer behoefte om gewoon lekker vis te kunnen vangen. Zowel commercieel als in verenigingsverband neemt het aantal van deze visputten steeds meer toe. Dit is een positieve ontwikkeling binnen de hengelsport omdat het zo voor veel mensen toch nog aantrekkelijk is om te blijven vissen.

In een visput gelden geen strenge eisen wat betreft uit te zetten soorten en dichtheden. Afhankelijk van het type water, substraat en antropogene factoren kan er in vrij hoge dichtheden vis uitgezet worden. De vissoorten die gekozen worden moeten vrij tolerant zijn en in hoge dichtheden kunnen gedijen. Als federatie stellen wij geen strenge eisen aan dergelijke vijvers. Voordat er uitzettingen worden gedaan moet wel 100% zeker zijn dat een put afgesloten is van andere wateren zodat de vis niet kan verspreiden. Het belangrijkste voor het beheer van deze putten is dat het toch enigszins kennis vraagt over het beheer van visputten. Zo moeten gewone karpers in dermate hoge dichtheden voorkomen dat hun groei wordt beperkt om zodoende de vis langer aantrekkelijk te houden voor de doelgroep. Bij kruiskarpers geldt dit probleem minder, echter moeten kruiskarpers de hoge dichtheid van meer dan 200kg/ha halen omdat ze anders erg slecht worden gevangen en de vissen minder gretig zijn. Het houden van vis in hoge dichtheden betekend soms ook dat er in de winter wanneer er minder voedsel en vissers zijn moet worden bijgevoerd. Voordat er een dergelijke put wordt opgezet moet er een plan van aanpak aan vooraf gaan waarin is vastgelegd wat het doel is en hoe de visstand beheerd gaat worden.

Gezien de vraag en de betere mogelijkheden om iets te sturen in de visstand wil de federatie dergelijke projecten stimuleren en randvoorwaarden creëren o.a. bij gemeenten en waterschappen. Uitgangspunt is dat niet elk water een ecologische bestemming krijgt met bijbehorende beperkingen voor de sportvisserij. Naast wateren met ecologische doelstellingen moeten er ook pure gebruikswateren blijven bestaan waar de sportvisser aan zijn trekken kan komen.

2. Onderhoudsuitzettingen om een soort te behouden voor de sportvisserij

Deze maatregel is er vooral om soorten te ondersteunen die niet of nauwelijks succesvol kunnen voortplanten in Nederland. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden wanneer een restpopulatie van een vissoort te klein wordt om zichzelf nog in stand te houden. De meest bekende en toegepaste vorm is het uitzetten van (spiegel)karpers om het karperbestand op peil te houden. Het uitzetten gebeurt in lage dichtheden zodat de uitzetting geen invloed heeft op de KRW doelen en de vissen groot kunnen groeien. Sportvisserij Nederland heeft een model ontwikkeld waarmee berekend kan worden welke hoeveelheden karper uitgezet kunnen worden zonder de KRW scores negatief te beïnvloeden. De behandeling van een uitzettingsvoorstel is afhankelijk van het type water dat wordt gekozen. Voor een afgesloten recreatieplas hoeft er geen toetsing aan de KRW gedaan te worden en kan er een uitzetting plaatsvinden aan de hand van een gewenst eindbestand voor de sportvisserij. In KRW waterlichamen moet de uitzetting getoetst worden aan de KRW maatlaten en moet het uitzettingsvoorstel opgenomen worden in een visplan. Dat betekent dat er een goed voorstel moet komen waaruit blijkt dat de uitzetting geen negatief effect heeft op de KRW doelen. Omdat de procedures tegenwoordig allemaal via de VBC's en visplannen lopen is het belangrijk dat plannen tijdig worden gecommuniceerd, voordat er toestemming is om uit te zetten ben je zo 1 jaar verder.

De federatie stelt aan een Spiegelkarperproject de eis dat alle gegevens zoals foto's en uitgezette hoeveelheden en kilogrammen worden aangeleverd aan de federatie. Daarna moeten alle terugmeldingen die jaarlijks worden gedaan ook worden doorgestuurd naar de federatie zodat deze meegenomen kunnen worden in het visplan en de evaluatie van het project. Uiteindelijk wil de federatie geen zaken meer doen met individuele vissers maar alleen nog met de georganiseerde karpervisserij in de vorm van de Karperstudiegroep Nederland. Zij moeten een link hebben met het project en er moet enige waarborging zitten in de registratie van de vangst terugmeldingen. De federatie heeft de indruk dat hierover beter afspraken te maken zijn via een organisatie dan via tal van individuen.

3. Creëren van een paaibestand door het ontbreken van voldoende geslachtsrijpe vissen

Deze maatregel is een sluitstuk voor een reeks van maatregelen. Vooral afgesloten wateren kennen soms een behoorlijke aalscholverschade waardoor er nog maar een klein paaibestand is dat voor nieuwe aanwas van vis kan zorgen. Als er maatregelen zijn genomen om het water te verbeteren door bijvoorbeeld extra schuilplaatsen en paaiplaatsen aan te leggen kan het nodig zijn om de visstand een handje te helpen met een ondersteunende uitzetting.

De voorwaarde hierbij is dat het "huis van de vis" op orde moet zijn en de uitzetting daadwerkelijk kan bijdragen aan het herstel van de visstand.

6.2 Geschikte soorten voor uitzet

Voor de sportvisserij zijn niet alle vissoorten interessant om uit te zetten. Er zijn ook soorten die wel interessant zijn maar die predatiegevoelig of gevoelig voor stress zijn waardoor ze weer snel verdwijnen. Per vissoort is het belang van uitzet verschillend en moet afgewogen worden of het uitzetten nut heeft en bijdraagt aan verbeterde sportvisserij mogelijkheden. Daarnaast moet gekeken worden of een uitzet past bij het betreffende water. Een aantal soorten zijn erg populair bij sportvissers en zouden theoretisch voor uitzet in aanmerking kunnen komen:

1. Blankvoorn
2. Brasem
3. (Spiegel)karper
4. Kruiskarper
5. Kopvoorn
6. Serpeling
7. Snoek
8. Winde
9. Zeelt
10. Graskarper
11. Steur

In bijlage 2 is per vissoort uitgelegd wat de voors en tegens zijn om deze vissoort uit te zetten. Aan de hand van de afwegingen en beperkingen per vissoort blijven er slechts enkele vissoorten over die daadwerkelijk succesvol uitgezet zouden kunnen worden. Deze vissoorten zijn niet geschikt voor elk type water en er moeten daarom gekeken worden of er überhaupt behoefte is aan visuitzet en in hoeverre dit past bij de bestaande situatie.

6.3 Kweekvis versus in het wild gevangen pootvis

Binnen de hengelsport is het jarenlang algemeen goed om pootvis te bestellen bij een beroepsvisser. Echter jarenlange ervaring heeft inmiddels bewezen dat de in het wild gevangen vissen slecht overleven in de kleinere afgesloten wateren. Een ander negatief punt is dat de gevangen vis afkomstig is uit ons eigen binnenwater en daar deze visserij een negatieve invloed heeft op de visstand op die plaatsen.

De federatie streeft er na om in haar gebied alleen nog maar gekweekte pootvis uit te zetten. Deze vis gedijt beter en heeft geen negatief effect op de visstand elders. Een uitzondering kan gemaakt worden wanneer er bijvoorbeeld een kleine vijver afgevist wordt en de vrijgekomen vis een plek moet krijgen. Deze vis komt uit een vergelijkbaar systeem en zal daarom beter aanslaan in een ander soortgelijk water. Een dergelijke uitzetting kan makkelijker plaatsvinden omdat meteen duidelijk is waar de vis vandaan komt. Deze uitzettingen lenen zich alleen op afgesloten (verenigings)wateren.

In de wateren van waterschappen en RWS met KRW doelstellingen wordt alleen gebruik gemaakt van gekweekte pootvis. Op deze wateren wordt alleen projectmatig vis uitgezet.

7. Rol van de Federatie in het Visserijbeheer

7.1 als visrechthebbende

De visrechthebbende van een viswater heeft bepaalde bevoegdheden gekregen om het visserijbeheer in uitvoering te brengen. Zo mag de visrechthebbende:

- Vis uitzetten
- Vis onttrekken
- Regels stellen aan de visserij
- Onderzoek uitvoeren

De federatie mag in haar wateren vis uitzetten en onttrekken volgens de visserijwet 1963. De regels worden door middel van de lijst van viswateren behorend bij de VISpas gecommuniceerd.

De federatie huurt een aantal viswateren met als doel om deze beschikbaar te stellen aan haar achterban. Deze achterban verwacht wel iets van het viswater dat wordt aangeboden. Helaas is de invloed die uitgeoefend kan worden niet zo groot, maar er liggen wel kansen.

De federatie dient in de belangenbehartiging met de waterbeheerder te komen tot een zo goed mogelijk visstand- en visserijbeheer. Een deel van dit werk gebeurt in de VBC's en wordt uitgewerkt in de visplannen.

Richting de achterban moet de federatie zich verantwoorden over het gevoerde beleid. In de statuten is het visstandbeheer namelijk genoemd als een van de doelen van de organisatie.

Artikel 3 Het doel van de federatie is:

3c. het beschermen, beheren en verbeteren van de visstand

3d. het geven van voorlichting en educatie op het gebied van vis, het leefmilieu van de vis en de sportvisserij

De federatie kan het visserijbeheer om verschillende redenen niet links laten liggen. Er ligt een verantwoordelijkheid bij de federatie dat zij als visrechthebbende ervoor zorgt dat de visstand goed beheerd wordt.

Daarbij moet worden bekeken hoe ver de federatie hierin kan, mag en wil gaan. De federatie heeft jaarlijks een budget om onderzoek te laten uitvoeren. Voor het volgen van de visstand en het behouden van kennis is dit een onderdeel van het visserijbeheer waaraan uitvoering wordt gegeven.

Vis uitzetten heeft de federatie al jaren niet meer gedaan, de laatste uitzettingen dateren van 1998. Natuurlijk viswaterbeheer heeft de laatste jaren de boventoon gevoerd waarbij uitgegaan wordt van een natuurlijke zichzelf in stand houdende visstand. De visstanden in de huidige tijd kunnen echter wel wat ondersteuning gebruiken. De federatie heeft als visrechthebbende de mogelijkheid om hier iets aan te doen. Voor de eerder genoemde vissoorten kan de federatie (evt. samen met andere partijen als de KSN) een uitwerking en plan van aanpak visuitzet opstellen.

Een probleem met visuitzet is dat er financiën voor aangewend moeten worden die vaak ten gunste komen van slechts één doelgroep. Er zijn maar enkele vissoorten die succesvol uitgezet kunnen worden in de waterschapswateren. Zo is de uitzet van (spiegel)karper, zeelt en kopvoorn waarschijnlijk de enige maatregel die ook effect heeft. Hiermee worden de karpervissers, vliegvisser en beperkt de recreatievissers bediend. De locaties die geschikt zijn voor de wedstrijdvisserij zijn vaak ook geschikt voor karperuitzet. Wanneer er wel uitzettingen plaatsvinden voor de karpervisserij vraagt de wedstrijdvisser zich af waarom er voor hen geen vis wordt uitgezet.

Uitgaande van de soorten (spiegel)karper, zeelt, kopvoorn voor de sportvisserij kunnen er een aantal wateren aangemerkt worden die hiervoor in aanmerking komen (zie bijlage 2). De graskarper is in eerste instantie alleen geschikt voor afgesloten (verenigings)wateren. Het streven is om de graskarper ook weer geaccepteerd te krijgen in de waterschapswateren omdat de waterplanten een erg groot probleem worden.

De federatie zal niet overal aan meewerken als het gaat om visuitzet. Er moet een goed plan worden opgesteld waaruit blijkt dat een uitzetting kan plaatsvinden en verantwoord is. Vooral voor SKP's geldt dat deze uitgebreider zijn door fotoregistratie en terugmeldingen. Deze gegevens moeten standaard worden verstrekt aan de federatie en de VBC. Indien deze gegevens niet worden verstrekt kan het project stilgelegd worden. Van tevoren moeten de locaties waar een wens is om een SKP uit te voeren worden doorgegeven door de Karperstudiegroep. Alleen met die wateren gaat de federatie aan de slag door ze op te nemen in het visplan. Op die manier worden de voorwaarden geschept voor de uitzetting en is er transparantie naar de waterbeheerder toe.

7.2 als belangenorganisatie

Als koepelorganisatie en belangenbehartiger voor verenigingen ligt de taak op het gebied van visserijbeheer meer op afstand. Voor de wateren van aangesloten verenigingen dient de federatie zich ook in te zetten. Beleidsmatig gebeurt dit door belangenbehartiging in VBC's. Zo wordt er meegepraat over visbeleid van waterschappen, beheer van watergangen, worden er mogelijkheden geschept voor visuitzet, inspraakreacties geleverd etc.

De invulling van visuitzettingen en in uitvoering brengen van maatregelen op verenigingswateren is een taak van de betreffende visrechthebbende. De federatie heeft daarbij een adviserende en ondersteunende rol.

De koepelorganisatie is er voor alle typen sportvissers, dat betekent dat er in de belangenbehartiging telkens nagedacht moet worden hoe iets ingestoken wordt. Deze keuzes moet de federatie goed maken om ervoor te zorgen dat iedere visser kan blijven vissen. Helaas lukt dit niet altijd en zijn we tegenwoordig grotendeels afhankelijk van de medewerking van de waterbeheerder.

Voor verenigingswateren heeft de federatie een rol om te adviseren over het beheer van visvijvers. Ter ondersteuning van verenigingen worden er projecten opgestart, denk hierbij aan de aalscholverprojecten. Indien er effectieve manieren zijn die verenigingen kunnen helpen met het visstandbeheer is het aan de federatie om deze onder de aandacht te brengen bij de verenigingen.

7.3 Inzet per doelgroep

Door de verscheidenheid in de achterban van de federatie is het niet mogelijk om één soort maatregel tot uitvoering te brengen om daarmee alle doelgroepen te bedienen. Met visserijbeleid geldt eigenlijk hetzelfde, de maatregelen die mogelijk zijn en in dit beleidsstuk zijn omschreven zullen slechts een deel van de achterban faciliteren. Omdat een beleidsstuk als deze voor discussie vatbaar is en bepaalde sportvistypen zich misschien achtergesteld voelen maken we in deze paragraaf inzichtelijk hoe de federatie op verschillende manieren de sportvistypen ondersteund.

Karpervisser

- Inspreken op beleidsplannen waterschappen om de mogelijkheid voor karperuitzet te behouden
- Opnemen van karperbeheer in Visplannen en bespreekbaar maken in VBC's
- Ondersteuning SKP's Spiegelkarperprojecten
- Meeneemverbod van karper in de vergunning
- Realiseren legaliseren gebruik kampeermiddelen
- Verruiming nachtvismogelijkheden
- 3^e hengolvergunning

Witvisser

- Claimen witviswater bij gemeenten, waar het beheer met medewerking van de gemeente geoptimaliseerd wordt voor de sportvisser. Vergelijk het met het onderhoud van voetbalvelden. Dit vraagt wel om duidelijke keuze per gemeenten: waar intensieve visserij, waar recreatievisserij, waar geen visserij, waar wedstrijdvisserij etc.
- Lobby voor behoud bereikbaarheid en toegankelijkheid viswater
- In VBC verband aankaarten waterplantenproblematiek
- Aalscholverprojecten uitvoeren (gaaskooien, kruiskarpers, cormoshop)
- Stimuleren uitzet kruiskarper
- Lobby om mogelijkheden voor afgesloten wateren te behouden m.b.t. visuitzet
- Inspraak locatie en realisatie natuurvriendelijke oevers zodat goede visoevers behouden blijven
- Onderzoek naar de ontwikkelingen in de visstand en adviseren over mogelijke maatregelen

Wedstrijdvisser

- Lobby behoud en verbetering wedstrijdtrajecten (voorbeeld Oude IJssel Stokhorst en Berkel Borculo)
- Waar mogelijk uitbreiding realiseren van wedstrijdtrajecten t.b.v. grote wedstrijden zoals een NK of WK
- Beschermen van de visstand door beperking beroepsvisserij op witvisbestanden

- Onderzoek naar de ontwikkelingen in de visstand en adviseren over mogelijke maatregelen

Vliegvisser

- Werven en behouden visrechten in bovenlopen van beken
- Mogelijkheden onderzoeken voor uitzet kopvoorn ter compensatie verlies beekforel in Achterhoekse beken
- Lobby voor vispassages en verbinding van bovenlopen met belangrijke migratieroutes

Snoekvisser

- In VBC verband maaibeheer e.d. bespreekbaar maken t.b.v. paaisucces van de snoek
- Belang van goede snoekstand onder de aandacht brengen bij waterbeheerders
- Meeneemlimiet van 1 snoek per visdag in vergunning

Snoekbaarsvisser

- Beschermen snoekbaarsstand door op plaatsen waar de federatie volledig visrecht heeft hier geen beroepsvisserij toe te staan
- In VBC's volgen van de snoekbaarsstand. Signaleren van overbevissing en hiertegen maatregelen ondernemen
- In vergunning opnemen van meeneemlimiet van 2 snoekbaarzen per visdag
- Controle vanuit de boot om stroperij op snoekbaars aan te pakken
- Op goede snoekbaarswateren zal de federatie ageren tegen plannen zoals verondieping

Naast de hierboven genoemde punten zijn er altijd situaties waarbij er andere situaties voordoen en er andere acties worden ondernomen om bepaalde sportvistypen te bedienen. Ook kan het voorkomen dat er belangrijke argumenten zijn om een koers te varen. Dit gebeurt alleen als duidelijk is dat er op de geijkte weg niets bereikt kan worden of er zware argumenten zijn om anders te handelen.

7.4 inzet in VBC's

In VBC's kan de federatie haar inbreng leveren als het gaat over het visserijbeheer, maar kan ook meepraten over het visstandbeheer. Naast de zaken waarvoor de federatie vanuit het visserijbeheer aan de lat staat kan er meer bereikt worden. Als het gaat over het visstandbeheer zijn er veel onderwerpen die invloed hebben op de visstand en het visserijgebruik. De invloed van het visserijbeheer op de visstand is slechts een kleine factor als je dit afzet tegen het maaibeleid en baggerbeheer van de waterbeheerder. Op deze onderwerpen kan in de VBC gesproken worden en gezamenlijk nagedacht worden over een voor de visstand zo goed mogelijke uitvoering.

Maaibeheer is van groot belang voor de visstand maar ook voor het visserijgebruik. Wanneer oevers helemaal begroeid zijn met 1,5-2 meter hoge begroeiing waaronder brandnetels en distels is het water niet te gebruiken voor de sportvisser. Helaas is de trend dat waterschappen slechts 1 of 2 keer per jaar de oevers maaien. Dit betekent dat er in het hoogseizoen voor de hengelsport grote delen van oevers niet bevisbaar zijn door de begroeiing.

In VBC's kan met de visrechthebbenden onderling gesproken worden over afstemming van regelgeving. Zo kunnen meeneemlimieten op elkaar afgestemd worden, maar ook nachtvissen, gebruik 3^e hengel, betreden van bepaalde terreinen etc.

Om beleidsdoelstellingen te halen leggen de waterschappen kilometers NVO's (natuurvriendelijke oevers) aan. Wanneer bekend is op welke plaatsen veel wordt gevisst kan in de VBC aangegeven worden dat het vanuit de hengelsport wenselijk is dat een NVO op een andere oever of locatie wordt aangelegd. Om hier goed op in te kunnen spelen moeten de vertegenwoordigers in de VBC gevoed worden met informatie uit de achterban.

Naast natuurvriendelijke oevers zijn vispassages een van de meest toegepaste maatregelen van waterbeheerders. Vispassages worden veel aangelegd maar vaak is de uitvoering en afwerking van deze werken niet geweldig waardoor ze minder goed functioneren. Door op dit gebied kennis over te dragen kunnen vispassages beter functioneren. Vispassages worden altijd gezien als positieve maatregel, het kan echter zo zijn dat waterbeheerders hun gelden beter in andere locaties of type maatregelen kunnen investeren. In overleg met de visrechthebbenden kan kennis worden uitgewisseld om te komen tot een goede afweging van maatregelen en inzet van gelden t.b.v. de visstand.

In deze paragraaf zijn enkele voorbeelden genoemd die van groot belang zijn voor de visstand en het visserijgebruik. Het is slechts een topje van de onderwerpen die in een VBC de revue passeren. Voor alle andere onderwerpen wordt per geval een afweging gemaakt welke doelgroep ondersteund moet worden en hoe dit op de beste manier kan plaatsvinden. Omdat de federatie niet altijd zelf de kennis heeft om dit te doen zal zij ook gebruik maken van de kennis van aangesloten verenigingen, vrijwilligers en specialistenorganisaties.

Maaibeheer heeft een grote invloed op de visstand

7.5 Beroepsvisserij

Deze beroepstak heeft een rijke historie in het gebied van Federatie Midden Nederland en heeft in het gebied een zekere plaats verworven. Voordat de dioxineproblematiek aan de orde kwam moest de federatie vergunningen aan het beroep verstrekken voor de aalvisserij. In de huidige situatie is het zo dat de beroepsvisserij op aal alle grote rivieren is verboden en alle aalvisrechten zijn ingetrokken (ook van de federatie). De beroepsvisserij op de rivieren was vooral gericht op de aalvisserij, dit betekent dat het intrekken van de aalvisrechten een behoorlijke impact hebben gehad op de beroepsvisserij.

Aangezien aalvisserij geen item meer is moet de beroepsvisserij zich momenteel vooral richten op schubvis of aalvisserij in schoonverklaarde gebieden.

Er vind nog wel aalvisserij plaats binnen het gebied van de federatie. Het gaat hier om enkele polders waar Waterschap Rivierenland het aalvisrecht heeft verhuurd aan enkele beroepsvissers. De federatie is geen voorstander van het onttrekken van aal uit deze gebieden. De aal is een bedreigde diersoort en zou alleen al om die reden niet meer bevestigd moeten worden om te voorkomen dat de soort nog verder achteruit gaat.

De federatie heeft in haar werkgebied een aantal beroepsvissers welke eigenaar zijn of visrecht huren van een eigenaar van heerlijke visrechten. Een beroepsvisser mag op deze heerlijke visrechten binnen de kaders van de visserijwet. Er gelden op deze rechten geen beperking als het gaat om vangtuigen of vangstquota. Deze ruimte is wettelijk geborgd, ook al zou de federatie hier iets tegen willen doen is dit niet mogelijk. Om die reden zal de federatie tegen dit soort vastgestelde rechten zelf geen actie ondernemen. Een uitzondering geldt bij gevallen waarbij een beroepsvisser zich niet houdt aan afspraken, de visserijwet of een vereniging wordt gedupeerd.

Wanneer een beroepsvisser met heerlijk visrecht actief meedoet in een VBC zal de federatie de vangstgegevens volgen. Bij buitensporige oogsten zal de federatie proberen om afspraken te maken over vangstquota zodat de visserij op een duurzame manier kan plaatsvinden zonder invloed op het totale systeem.

Schubvisbenutting is een buitengewoon gevoelig onderwerp binnen de sportvisserij. Doordat de witvisbestanden al hard teruglopen wil de federatie op haar wateren geen extra onttrekking op schubvis toestaan. Het uitgangspunt van de federatie is nee, tenzij. Schubvisbenutting is alleen bespreekbaar als het voor de federatie iets oplevert. Uiteraard kan zo iets alleen onder goede omstandigheden en zeer strakke afspraken plaatsvinden.

8. Knelpunten

De knelpunten in het huidige visstand en visserijbeheer zitten vooral in de mogelijkheden die er zijn. Voor alle maatregelen die de sportvisserij wil realiseren is zij afhankelijk van derden. Dit maakt dat het visstand en visserijbeheer erg veel bureaucratie oplevert. Vooral op wateren van waterschappen en rijkswateren moet er veel voorwerk gedaan worden om te voldoen aan alle wet- en regelgeving. Daarbij speelt ecologie en meningen van ecologische medewerkers een zware rol in de uitvoering, deze is soms uitgebreider dan de beleidsopgaven en wet- en regelgeving.

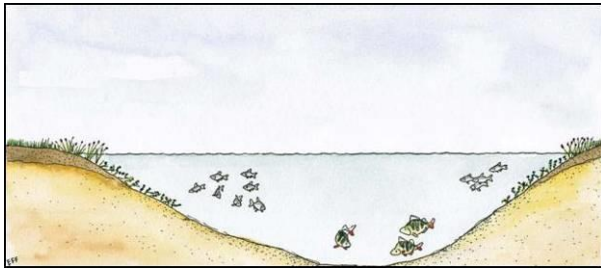
De doelgroepen binnen de sportvisserij zijn erg divers. Dat maakt het moeilijk om eenduidige wensen m.b.t. het water en visstandbeheer te formuleren. Voor elk water moet namelijk eerst een keuze worden gemaakt en vervolgens moet er op die doelgroep maatwerk worden gemaakt. Alle doelgroepen hebben eigen wensen die niet altijd ingewilligd kunnen worden. Het feit dat een maatregel voor een doelgroep wel wordt toegepast en niet voor de ander leidt intern soms tot discussie. Denk daarbij aan uitzet van karper (gebeurd wel) en blankvoorn wordt niet uitgezet. Dit heeft niks te maken met voorkeur maar vooral met het feit dat blankvoorn uitzetten weinig zinvol is. Daarnaast worden de karpervissers zelf en verleend de federatie alleen de toestemming voor het uitzetten.

Met de opkomst van de aalscholver in Nederland is veel praktisch visstandbeheer zoals dat in het verleden is uitgevonden door de OVB niet meer toepasbaar. In het verleden was de visstand beter voorspelbaar. De milieuomstandigheden, waterplanten, inrichting en beheer bepaalde de voor een groot deel de aanwezige visstand. Tegenwoordig is de visstand niet meer zo goed te voorspellen. De aanwezigheid van obstakels en schuilmogelijkheden bepaald tegenwoordig mede de draagkracht van een viswater.

Deze opvatting is lang niet overal geland, daardoor is er veel overleg en onderzoek nodig om bepaalde maatregelen uitgevoerd te krijgen. Zelfs de in het verleden door de OVB opgestelde viswatertypen (bijlage 1) hebben een bijstelling nodig aan de hand van de huidige biomassa's die verwacht mogen worden. Er is op dat gebied een kennislacune waarbij veel discussie mogelijk is.

Dit maakt het lastiger om tot uitvoering te komen, denk bijv. aan het aanbrengen van schuilplaatsen. De sportvisserij is overtuigd van de werking terwijl de KRW maatregelen van de waterbeheerders vooral gericht zijn op aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg vistrappen en verminderen van de voedingsstoffen in het water etc. Het is lastig om bij verschillende opvattingen over het visstandbeheer te komen tot een gezamenlijke aanpak.

Bijlage 1 viswatertypen

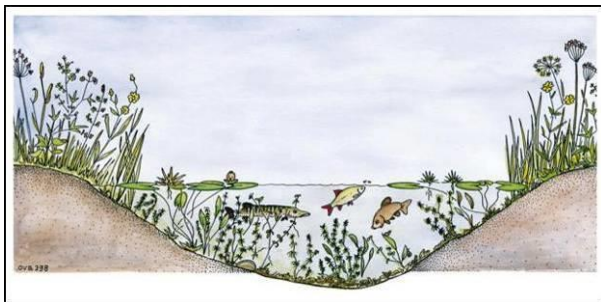

Waterplantenbedekking: 10 - 60 %

Kenmerkende vissoorten: baars en blankvoorn

Begeleidende vissoorten: kleine modderkruiper, bittervoorn, riviergrondel, vetje, driedoornige- en tiendoornige stekelbaars

De wateren die tot het baars-blankvoornviswatertype behoren, zijn voedselarme wateren met een voedselarme (zand)bodem. Het zijn heldere wateren met een zichtdiepte die het gehele jaar door meer dan één meter is.

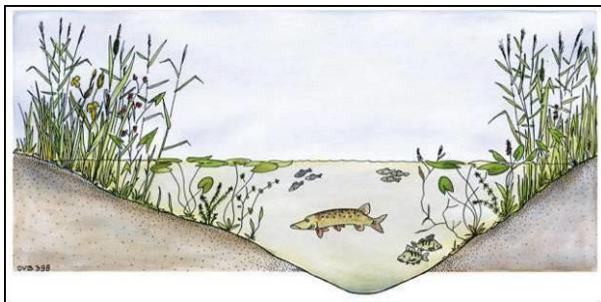

Waterplantenbedekking: 60 - 100 %

Kenmerkende vissoorten: ruisvoorn, (jonge) snoek, zeelt, kroeskarper en grote modderkruiper

Begeleidende vissoorten: kleine modderkruiper, bittervoorn, driedoornige- en de tiendoornige stekelbaars, riviergrondel, vetje, (jonge) karper en aal

De wateren die tot het ruisvoorn-snoekviswatertype behoren, zijn (matig) voedselrijk en sterk begroeid. Ze hebben het gehele jaar door helder water met een zichtdiepte van meer dan 70 centimeter (meestal zicht tot op de bodem).

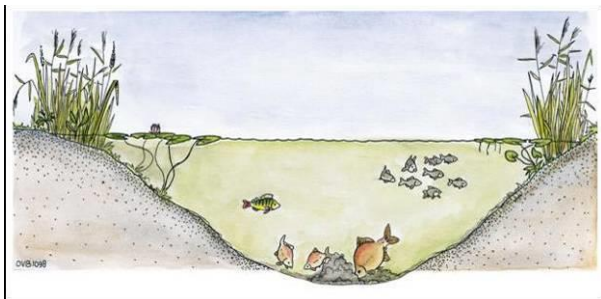

Waterplantenbedekking: 20 - 60 %

Kenmerkende vissoorten: snoek, blankvoorn, baars en kolblei

Begeleidende vissoorten: ruisvoorn, zeelt, kroeskarper, kleine modderkruiper, bittervoorn, driedoornige – en de tiendoornige stekelbaars, brasem, pos, vetje, karper en aal

De wateren van het snoek-blankvoornviswatertype zijn gevarieerd begroeid met waterplanten in de vorm van bovenwaterplanten (riet, lisdodde), drijfbladplanten (waterlelie, gele plomp) en in mindere mate onderwaterplanten (hoornblad, sterrenkroos).

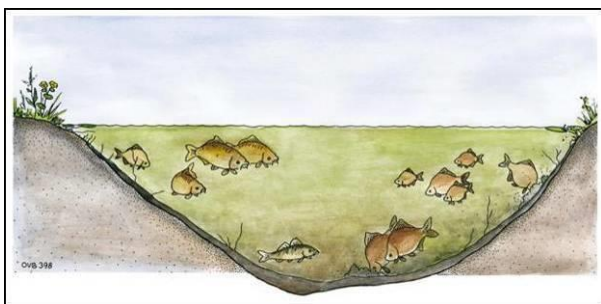

Waterplantenbedekking: 10 - 20 %

Kenmerkende vissoorten: brasem, blankvoorn en snoekbaars

Begeleidende vissoorten: pos, kolblei, vetje en aal

Het blankvoorn-brasemviswatertype wordt gekenmerkt door de matige groei van waterplanten in de ondiepe gedeelten van het water, meestal de oeverzone. Bovenwaterplanten (riet) en drijfbladplanten (waterlelie, gele plomp) beslaan 10 tot 20% van het wateroppervlak.

Waterplantenbedekking: 0 - 10 %

Kenmerkende vissoorten: brasem, snoekbaars

Begeleidende vissoorten: blankvoorn, pos, kolblei, vetje en aal

In wateren van het brasem-snoekbaarsviswatertype ontbreken waterplanten geheel of nemen slechts maximaal 10 % van het wateroppervlak in. Het zijn wateren met een hoge voedselrijkdom, die geheel ter beschikking komt voor de productie van plantaardig en dierlijk plankton.

Bijlage 2 mogelijkheden uitzet interessante sportvissen

1. Blankvoorn (*Rutilus rutilus*)

De blankvoorn is een soort die bij veel sportvissers erg geliefd is. Door predatie van aalscholvers en schoner water is vooral de hoeveelheid blankvoorns van boven de 15cm erg afgenomen. De vraag naar blankvoorn is bij verenigingen erg groot. Veel verenigingen kopen wildgevangen blankvoorn bij beroepsvissers, deze vis is afkomstig uit de grote meren of rivieren van Nederland. Deze vissen passen zich slecht aan in de afgesloten verenigingswateren waardoor de sterfte hoog is. De gekweekte blankvoorn is een oplossing voor dit probleem ware het niet dat het erg lastig is om aan voldoende gekweekte blankvoorns te komen.

In wateren die weinig beschutting bieden is het uitzetten van blankvoorn meestal vrij zinloos. De grotere blankvoorns (>15cm) zijn erg predatiegevoelig en aalscholvers zijn in staat om de uitgezette vissen snel te decimeren. Om die reden is het af te raden om blankvoorn uit te zetten, het resultaat is vaak van te korte duur.

Grote blankvoorn uit een zandwinplas

2. Brasem (*Abramis brama*)

Het uitzetten van brasem heeft alleen zin als deze groot genoeg zijn. De grootte is nodig vanwege het risico op aalscholvervraat. De vissen moeten ca. 1kg zijn willen ze niet meer opgegeten worden. Vissen van 1 kg zijn al enkele jaren oud wat het kweken van de brasem tot interessante pootvis erg duur maakt. De brasem is vanuit de kweek dan ook nergens verkrijgbaar. Omdat verenigingen toch graag brasem willen vangen worden wildgevangen brasems uitgezet. Voor de brasem geldt hetzelfde al de blankvoorn, de vis is afkomstig uit een ander soort water waardoor de vis is aangepast op dit water en niet goed overleeft in een ander watertype.

Grote oude brasems gevangen tijdens een onderzoek.

3. (Spiegel)karper (*Ciprinus carpio*)

De karper heeft als ze als 2 zomerige vis worden uitgezet geen last van aalscholverpredatie. De vis is stevig en groeit hard, daardoor is de karper snel te groot om opgegeten te worden. Het uitzetten van karper is noodzakelijk in de meeste wateren omdat succesvolle voortplanting niet plaatsvindt wanneer er een redelijke roofvisstand aanwezig is.

De karper heeft een grote waarde voor de sportvisserij aangezien een groot deel van de leden gericht vist op deze vissoort. Naast de specialistengroep zijn er ook veel recreanten die graag een karper vangen. De karper is door zijn afmetingen en vechtlust een tot de verbeelding sprekende vis die de beleving om ergens te vissen kan vergroten.

De karper is een bodemwoelende vis en heeft om die eigenschappen een slechte naam gekregen bij waterbeheerders. De karper heeft in Australië en Amerika geleid tot een plaag en superdominantie waardoor het ecologische evenwicht drastisch is verstoord. Deze situatie kan in Nederland niet ontstaan vanwege de verschillende klimaatsomstandigheden en de regulatie door de snoek. Het uitzetten van karper in KRW waterlichamen kan zonder schade plaatsvinden als rekening wordt gehouden met de milieuomstandigheden ter plaatse. In systemen zoals scheepvaartkanalen e.d. is de invloed van de scheepvaart zo groot dat hier hogere dichtheden mogelijk zijn.

De uitzet van karper kan meerdere doelen dienen. Zo is er de specialistengroep die graag grote karpers en verschillende variaties vangt. De karper kan ook helpen bij het verminderen van waterplanten in kleinere afgesloten wateren. In hoge dichtheden zal de karper intensiever gaan foerageren en waterplanten ontwortelen. De groei van de karper in hoge dichtheden blijft lager dan in lage dichtheden waardoor deze vissen lang gevangen kunnen worden aan licht (witvis)materiaal. De karper kan dus ook uitgezet worden met als doel de witvissers bedienen. De keuze hangt af van het type water en de mogelijkheden.

Een gemeten en gefotografeerde spiegelkarper afkomstig uit een SKP

4. Kruiskarper

De kruiskarper is een nieuwe vissoort die erg gewild is omdat ze niet opgegeten worden door aalscholvers. De vis wordt niet groter dan ca. 55cm en is daardoor een leuke sportvis voor witvissers. Kruiskarpers planten zich niet voort, hierdoor is het beheer relatief eenvoudig. De beste resultaten worden gehaald in kleine afgesloten putten (<2 ha) waarbij dichtheden van meer dan 200 kg/ha worden uitgezet.

Verenigingen die een afgesloten vijver hebben die niet te groot en te diep is kunnen hun vereniging weer aantrekkelijk maken door kruiskarpers uit te zetten. Sportvisserij Nederland subsidieert de uitzet van kruiskarpers in het kader van een landelijk aalscholverproject. Waarschijnlijk wordt de subsidie niet zo lang meer verstrekt en moeten de verenigingen binnenkort zelf hun uitzettingen financieren. Door het uitzetten van kruiskarpers wordt een alternatief geboden aan de sportvisser die graag vis vangt en niet meer aan zijn/haar trekken komt in de openbare wateren.

Kruiskarper is een stevige vis zonder bekdraden

5. Kopvoorn (*Leuciscus cephalus*)

De kopvoorn is een vis die een beetje op de achtergrond is geraakt. Vroeger was het een vissoort die veel voorkwam in beken. Door kanalisatie en normalisering van deze beken is de kopvoorn op veel plaatsen verdwenen of zijn er slechts restpopulaties over. Aangezien de kopvoorn een zeer fraaie sportvis die behoorlijke afmetingen kan bereiken is het een interessante soort voor de hengelsport. Vooral vliegvisser vinden de kopvoorn een interessante vis. Veel beken zijn de laatste jaren weer geschikter gemaakt voor de kopvoorn waardoor het een goede soort kan zijn om weer te herintroduceren. De kopvoorn is een stromingsminnende vissoort die positief scoort op de KRW maatlat. Het versterken van kopvoornpopulaties of herintroduceren van de kopvoorn is een maatregel waar ook steun van waterschappen voor te verwachten is.

Kopvoorn, sterke stromingsminnende vissoort

6. Serpeling (*Leuciscus leuciscus*)

Voor deze vissoort geldt vrijwel hetzelfde als de kopvoorn, de vissoort was vroeger in sommige gebieden algemeen maar tegenwoordig komt ie slechts lokaal nog voor. Bij sportvissers heeft de vis ook wel de bijnaam "snelvoorn" vanwege zijn langwerpige uiterlijk en gelijkenis met de blankvoorn. Wat betreft afmeting is de Serpeling geen gigant en wordt maximaal 30 cm. De Serpeling is een felle vis die vooral interessant is om met de vlieghengel te vangen. Omdat Van nature komt de Serpeling voor in ondiepe stromende wateren en wordt er gepaaid op kiezels of grind. Het uitzetten is alleen zinvol in wateren die deze eigenschappen bevatten.

Serpeling, de slanke variant van de blankvoorn.

6. Snoek (*Esox Lucius*)

Jonge snoekjes kunnen als maatregel uitgezet worden ter compensatie van gebrekkige paaiplaatsen. Deze maatregel is alleen zinvol wanneer een water niet voorziet in de eisen die de snoek stelt aan paaiplaatsen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als er een bepaald maairegime noodzakelijk is. Tegenwoordig is de hoeveelheid waterplanten in veel watergangen veelal geen belemmering meer waardoor de snoek het in de meeste wateren prima doet. De snoek is in een watersysteem erg belangrijk als toppredator en draagt bij aan een gezond evenwicht in de visstand.

Snoek toppredator van het zoete water.

7. Winde

De winde is een vissoort die in het verleden veel is uitgezet op afgesloten wateren ten behoeve van de sportvisserij. De winde is een mooie vis die behoorlijk groot kan worden en mede daardoor aantrekkelijk is voor sportvisserij. Omdat de winde eigenlijk een soort is van stromende wateren plant de winde zich niet voort in stilstaande wateren. De winde moet in stilstaande wateren dan ook uitgezet blijven worden.

De laatste jaren met de komst van de aalscholver is het uitzetten van winde vrijwel overal gestopt. De winde heeft de eigenschap om bovenin het water te foerageren waardoor het een makkelijke prooi is voor aalscholvers. Uitzette windes zijn meestal in een zeer korte termijn gedecimeerd.

In de wateren waar de winde van nature voorkomt doet de winde het erg goed. De grote rivieren en kleinere rivieren bevatten een goed bestand windes. Door vispassages worden ook zijwateren gekoloniseerd door de winde. Uitzetten is mede daardoor niet noodzakelijk.

Grote winde

8. Zeelt (*Tinca tinca*)

De zeelt is een populaire en mysterieuze vissoort die voorkomt in ondiepe plantenrijke wateren. Deze wateren zijn er tegenwoordig voldoende maar toch weet de zeelt in die wateren niet echt door te breken. Er zijn enkele grote en veel kleine zeelten aanwezig. Doordat de zeelt langzaam groeit, is de soort lang gevoelig voor predatie. Er is daardoor weinig aanwas van zeelten die doorgroeien tot veilige afmetingen (> ca. 45cm). Omdat de milieuomstandigheden meestal wel voldoen kan de zeelt een handje geholpen worden door uitzettingen.

De zeelt scoort als plantenminnende vis goed op de maatlat van de KRW. Het uitzetten en versterken van de zeelpopulatie is een wens die ook de waterbeheerder heeft. Het uitzetten van zeelt in polderwateren en beken een goede maatregel waar steun voor te vinden is bij waterbeheerders en sportvissers. In veel kleinere wateren is de zeelt de enige echte "bonusvis" die er zwemt. Vanwege zijn formaat, kracht en schoonheid is het een sportvis die erg geliefd is.

De zeelt is door zijn fraaie uiterlijk een geliefde vis.

9. Graskarper (*Ctenopharyngodon idella*)

De graskarper is een exoot en past om die reden niet in het beleid van veel waterbeheerders. Het mag wel een exoot zijn, de graskarper bezit toch eigenschappen die hem in de huidige tijd erg bruikbaar maakt. Wanneer er teveel graskarpers worden uitgezet kunnen er problemen ontstaan. De graskarper moet beheert worden en niet na uitzet aan zijn lot worden overgelaten. De graskarper groeit snel en kan enorme afmetingen bereiken. Een grote vis eet logischerwijs meer dan een kleine graskarper. Er moet bij uitzet rekening gehouden worden met de snelle groei en daardoor toenemende consumptie. Door vis bij te poten en af te halen kan er gestuurd worden in de waterplantenbedekking.

Waterplanten vormen een steeds groter probleem in Nederland. Door een betere waterkwaliteit (helder water) en voedselrijke waterbodems kunnen waterplanten extreem woekeren. De waterplanten leveren veel problemen op voor de sportvisserij. In een groot deel van de ondiepe wateren binnen de federatie kan in de maanden juni-september niet gevist worden vanwege de waterplanten bedekking. Waterplanten kunnen daarnaast de afvoer van water belemmeren. In de Achterhoek is dit al een keer gebeurd met als gevolg veel landbouwschade doordat gewassen onder water zijn komen te staan. In wateren met een recreatiefunctie kunnen waterplanten overlast veroorzaken voor de recreatiesector zoals in 2012 gebeurde op de Randmeren. In een aantal gevallen kan de graskarper een uitkomst bieden.

In afgesloten wateren van verenigingen is de wens vaak gelijk aan die van de waterbeheerder. Men wil open plekken om te vissen, maar men wil geen kale bak water waar een vis zich niet in kan voortplanten. Mits goed beheert kan de graskarper het woekeren van waterplanten stoppen zonder dat de KRW doelstellingen in gevaar komen.

Graskarper is naast grazer ook een sterke sportvis.

10. Steur

De steur is een tot de verbeelding sprekende primitief ogende vis die behoorlijk groot kan worden. De vis kan dienen als bonusvis op bijvoorbeeld grotere afgesloten karperwateren. De gedachte dat er enkele grote steuren rondzwemmen kan de visserijbeleving vergroten. De spectaculaire dril van een grote steur is iets waar menig visser wel blij van wordt. De steuren worden voornamelijk door karpervissers gevangen die het materiaal hebben om de steuren binnen te halen. Deze groep vissers heeft ook de grootste kans om een steur überhaupt te haken. Wanneer er nagedacht wordt over het uitzetten van steur moet dit puur en alleen zijn voor de sportvisserij. Om te voorkomen dat de vissen elders terecht komen kan de steur alleen in 100% afgesloten wateren worden uitgezet. Daarbij moet de hoeveelheid vissen erg laag blijven om te voorkomen dat ze teveel gevangen worden, dat is op den duur namelijk niet meer leuk vooral voor karpervissers niet. Het moet echt een bonusvis zijn die niet te vaak gevangen wordt.

In commerciële witvisvijvers is de steur sterk in opkomst. Vissen tot ca. 1 meter kunnen aan de vaste hengel met elastiek binnen worden gehaald. Daar waar een vereniging haar viswater echt spectaculair wil maken voor de extreme vaste stok visserij kan ook steur worden uitgezet. De steur wordt dan uitgezet naast bijvoorbeeld karper en/of kruiskarper. De uitzetting vindt dan plaats op een kleine afgesloten vijver waar een hoge visbiomassa wordt nagestreefd ten behoeve van de sportvisserij.

De steur is een mooie sportvis met een bijzonder en primitief uiterlijk

Bijlage 3 mogelijke uitzetlocaties per geschikte vissoort (waar Federatie Midden Nederland visrechthebbende is)

(Spiegel)karper (evt. in de vorm van een project of SKP)

- Rhederlaag
- Oude IJssel
- Berkel
- IJssel
- Neder-Rijn
- Berendonck
- Groene Heuvels
- Stroombroek
- Slingeplas
- Linge
- Nieuwe Wetering
- Hilgelo
- Hambroek
- Strandpark Slijk Ewijk
- De Meent

Onderhoudsuitzettingen kunnen ook plaatsvinden in kleinere wateren zoals benedenlopen van beken, grotere weteringen en grotere polderwateren.

Kopvoorn / Serpeling

- (Bovenloop) Groenlose Slinge (herintroductie)

Zeelt

- Diverse plantenrijke ondiepe wateren.

Kruiskarper

- Diverse afgesloten (stads)wateren tot ca. 2 hectare